

**ПЛАН-КОНСПЕКТ (КОНСПЕКТ ЛЕКЦІЇ)
для проведення заняття із профільної підготовки з особовим складом 5-ї
навчальної групи навчальної пожежно-рятувальної частини**

Тема: «Організація газодимозахисної служби в підрозділах цивільного захисту. Основні вимоги з питань безпеки праці під час роботи в ЗІЗОД»

Навчальна мета: покращити рівень знань середнього начальницького складу з організації газодимозахисної служби в підрозділах цивільного захисту та особливостями роботи у ЗІЗОД під час виконання газодимозахисниками спеціальних аварійно-рятувальних робіт, основними вимогами з питань безпеки праці під час роботи в ЗІЗОД.

Час проведення: 1 год.

Місце проведення: навчальний клас.

Навчально-матеріальне забезпечення: план-конспект (конспект-лекції).

Нормативно-правові акти і література:

1. Кодекс цивільного захисту України від 2 жовтня 2012 року №5403-VI;
2. Наказ МВС від 15.06.2017 № 511 «Порядок організації службової підготовки осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту»;
3. Наказ МНС від 16.12.2011 № 1342 «Настанова з організації газодимозахисної служби в підрозділах Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту МНС України»;
4. Наказ МНС України від 07.05.2007 № 312 «Правила безпеки праці в органах і підрозділах МНС України».

Порядок проведення заняття:

1. Організаційні заходи - 3 хв.:
 - перевірка присутніх;
 - оголошення теми і мети заняття.
2. Контроль знань - 2 хв.:
 - перевірка засвоєння раніше пройденого матеріалу.
3. Викладення матеріалу теми - 35 хв.
 - Питання, які вивчатимуться:
 - 1) Організація ГДЗС;
 - 2) Обов'язки особового складу при роботі у ЗІЗОД;
 - 3) Основні вимоги з питань безпеки праці під час роботи в ЗІЗОД.

Питання та їх стислий зміст	Методичні вказівки
<p>1) Організація ГДЗС</p> <p>Газодимозахисна служба - це комплекс заходів, який проводиться органами управління, пожежно-рятувальними та аварійно-рятувальними підрозділами ОРСЦЗ, навчальними закладами ДСНС України для організації, підготовки та проведення робіт у загазованих і задимлених середовищах з метою рятування людей, гасіння пожеж, ліквідації надзвичайних ситуацій та їх наслідків тощо та створюється на штатних і позаштатних основах у всіх пожежно-рятувальних підрозділах, учбових закладах ДСНС та може організовуватися в аварійно-рятувальних підрозділах ОРСЦЗ за рішенням начальника гарнізону. Штатною особою є старший майстер (майстер) ГДЗС. До позаштатних осіб газодимозахисної служби відносяться: газодимозахисник, командир ланки ГДЗС, постовий поста безпеки (ПБ), начальник контрольно-пропускного пункту (КПП), начальник ГДЗС гарнізону.</p> <p>До складу газодимозахисної служби входять:</p> <ul style="list-style-type: none"> - бази ГДЗС централізованого типу гарнізону ОРСЦЗ; - бази (контрольні пости) ГДЗС підрозділу ОРСЦЗ; - теплотимокамери, полігони (тренувальні комплекси) підрозділів (гарнізонів) ОРСЦЗ; - технічні засоби для підготовки та тренувань газодимозахисників підрозділів (гарнізонів) ОРСЦЗ; - автомобілі ГДЗС; - автомобілі димовидалення; - засоби індивідуального захисту органів дихання і зору. <p>Газодимозахисниками є особи рядового і начальницького складу пожежно-рятувальних, аварійно-рятувальних підрозділів і органів управління, які пройшли необхідну підготовку, мають відповідний допуск до роботи у ЗІЗОД та за станом здоров'я можуть виконувати завдання щодо рятування людей, проведення розвідки, евакуювання матеріальних цінностей, гасіння пожеж, проведення аварійно-рятувальних робіт, ліквідації НС та їх наслідків у агазованих і задимлених середовищах.</p> <p>Начальником гарнізону газодимозахисникам надається допуск до роботи в ЗІЗОД, затверджений наказом, після чого в підрозділі заповнюється особиста картка газодимозахисника.</p> <p>Газодимозахисники, за якими закріплено киснево-ізолювальні ЗІЗОД, повинні проходити повторний медичний огляд не рідше одного разу на рік з відміткою в особистій картці газодимозахисника.</p> <p>Особі рядового і начальницького складу органів управління і підрозділів ОРСЦЗ, яких за станом здоров'я не може бути допущено до роботи з гасіння пожеж або ліквідації НС у загазованих і задимлених середовищах, використовуючи індивідуальні засоби захисту органів дихання та зору, не можуть займати відповідні посади за штатним розписом, які передбачають безпосередню участь у ліквідації НС, їх наслідків та гасінні пожеж.</p> <p>Первинною тактичною одиницею газодимозахисної служби є ланка ГДЗС, яка утворюється не менше як з трьох газодимозахисників, враховуючи командира ланки. Командиром ланки є особа, старша за посадою підрозділу або органу управління ОРСЦЗ, визначена керівником гасіння пожежі (КПП).</p> <p>У кожному гарнізоні ОРСЦЗ повинна створюватися централізована база ГДЗС з метою обслуговування ЗІЗОД особового складу декількох підрозділів.</p> <p>У разі неможливості створення бази за централізованим типом у кожному підрозділі, який не входить до централізованого обслуговування, організовується</p>	<p>Дати під запис.</p>

<p>база ГДЗС.</p> <p>У підрозділі, де неможливе створення бази ГДЗС, організовується контрольний пост ГДЗС.</p> <p>У кожному гарнізоні обласного рівня, в містах Київ та Севастополь повинні бути побудовані і оснащені необхідним обладнанням стаціонарні теплотимокамери та навчально-тренувальні комплекси.</p> <p>Створення їх у гарнізонах, нижчих за рівнем, визначається начальником гарнізону ОРСЦЗ.</p> <p>Для належної організації роботи баз ГДЗС до штату підрозділів, де організовано ГДЗС, вводяться посади старших майстрів (майстрів) ГДЗС. Чисельність старших майстрів (майстрів) баз ГДЗС централізованого типу визначається начальником гарнізону ОРСЦЗ.</p> <p>У підрозділі для підміни старшого майстра (майстра) ГДЗС передбачати особу з відповідною підготовкою з числа особового складу підрозділу для виконання його обов'язків.</p> <p>Повітряні ЗІЗОД не закріплюються за газодимозахисниками, а при зміні чергових караулів (змін) передаються тим, що заступають, які, у свою чергу, перед постановкою на оперативне обслуговування обов'язково проводять перевірку №1.</p> <p>За газодимозахисниками наказом по підрозділу закріплюються тільки індивідуально підібрані панорамні маски (шолом маски).</p> <p>Ізолювальні (кисневі) ЗІЗОД особового складу закріплюються персонально за кожним газодимозахисником згідно з наказом начальника підрозділу. Використання їх іншими особами (газодимозахисниками) забороняється.</p> <p>Порядок постановки до оперативного розрахунку і доставка до місця гасіння пожежі або ліквідування НС та їх наслідків ЗІЗОД керівного та особового складу, що не входить до складу чергових караулів (змін), встановлюється наказом начальника гарнізону ОРСЦЗ.</p> <p>Порядок проведення перевірок, умов експлуатації та зберігання ЗІЗОД здійснюється відповідно до інструкцій з експлуатації, запропонованих виробником.</p> <p>Територіальний орган управління ОРСЦЗ спільно з виробником ЗІЗОД повинен розробити рекомендації (методичний посібник) щодо організації та здійснення технічного обслуговування, експлуатації ЗІЗОД і підготовки газодимозахисників до роботи в них.</p> <p>2) Обов'язки особового складу при роботі у ЗІЗОД</p> <p>Обов'язки газодимозахисника:</p> <p>Газодимозахисник підпорядковується командирі ланки ГДЗС і безпосередньо відповідає за точне і своєчасне виконання отриманих наказів та завдань.</p> <p>Газодимозахиснику забороняється самовільно залишати ланку ГДЗС, яка знаходиться у загазованому або задимленому середовищі.</p> <p>Газодимозахисник зобов'язаний:</p> <p>знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - матеріальну частину ЗІЗОД, які використовуються в підрозділі (гарнізоні), порядок їх зберігання, перевірки, вимоги безпеки праці при роботі в них; правила та порядок роботи у складі ланки ГДЗС під час проведення розвідки, рятування людей, евакуювання матеріальних цінностей, гасіння пожеж, ліквідації аварій, катастроф, стихійного лиха та їх наслідків у загазованих і задимлених середовищах (приміщеннях); 	<p>Дати під запис.</p>
---	------------------------

<p>- порядок включення в ЗІЗОД; - завдання, яке повинна виконувати ланка ГДЗС у загазованих і задимлених середовищах (приміщеннях); місце розташування поста безпеки або КПП; вміти: - виконувати необхідні розрахунки мінімального тиску повітря (кисню), при якому необхідно виходити із задимлених і загазованих середовищ, орієнтовного часу повернення ланки ГДЗС і часу роботи на місці пожежі, НС; - працювати зі штатним пожежно-технічним та аварійно-рятувальним обладнанням, оснащенням, спорядженням і дотримуватися правил радіообміну; - надавати першу невідкладну медичну допомогу постраждалим; виконувати: - усі вимоги до ЗІЗОД, що викладені в інструкціях виробника з питань безпеки та охорони праці щодо порядку зберігання, перевірки, випробування, поставлення до оперативного розрахунку, транспортування до місця виклику тощо, та вести необхідну облікову документацію; - обов'язки постового на посту безпеки; - команди командира ланки ГДЗС; стежити за тиском кисню або повітря в ЗІЗОД; - суворо дотримуватися вимог безпеки праці при роботі в ЗІЗОД на навчаннях, тренуваннях, при гасінні пожеж, ліквідації НС та їх наслідків. Бути у постійній фізичній і психологічній готовності до роботи у загазованих та задимлених середовищах, використовуючи ЗІЗОД; при рятуванні людей на пожежах, НС, проявляти стійкість, рішучість і самовідданість. При роботі запам'ятати місце входження у загазоване або задимлене середовище і шлях, яким рухається ланка ГДЗС до місця проведення робіт. Постійно спостерігати за поведінкою будівельних конструкцій, при підозрі обвалення їх або інших загрозах негайно доповісти командирю ланки ГДЗС. Слідкувати за показниками на контрольних приладах (манометрах) щодо витрат повітря (кисню), визначати час роботи та орієнтовний час повернення ланки ГДЗС на свіже повітря. При виявленні несправності в ЗІЗОД або погіршенні самопочуття під час роботи в ньому негайно про це доповісти командирю ланки ГДЗС і діяти за його командою; Газодимозахисник при умові напрацювання менше години у ЗІЗОД на пожежах НС у попередньому місяці повинен пройти тренування у ЗІЗОД на свіжому повітрі, а при умові напрацювання менше двох годин на пожежах, НС у попередньому кварталі повинен пройти тренування у загазованому або задимленому середовищі (теплодимокамері).</p> <p>3) Основні вимоги з питань безпеки праці під час роботи в ЗІЗОД</p> <p>До роботи в дихальних апаратах на стисненому повітрі допускаються особи, придатні для служби в пожежній охороні, без додаткового медичного обстеження.</p> <p>До роботи в апаратах допускаються особи, які пройшли відповідну підготовку (перепідготвку) та склали заліки. Результати підготовки (перепідготовки) та складання заліків оформляються актом навчального підрозділу.</p> <p>На основі рішення кваліфікаційної комісії навчального підрозділу видається наказ керівника підрозділу про допуск до роботи в апаратах.</p> <p>Апарати на стисненому повітрі є груповими, вони не закріплюються за</p>	<p>Дати під запис.</p>
---	------------------------

<p>окремими посадовими особами, а передаються по зміні з обов'язковою перевіркою №1.</p> <p>Надягання апарату та приведення його в оперативне положення проводиться під час прямування або по прибутті до місця пожежі, аварії за командою «Апарати – вдягти».</p> <p>Перед кожним включенням в апарати особовий склад ланки (відділення) за командою командира «Апарати – перевірити!» проводить оперативну перевірку в суворій відповідності з вимогами заводської інструкції для кожного виду апарату.</p> <p>Оперативна перевірка повинна проводитись у суворій послідовності і продовжуватись не більше однієї хвилини.</p> <p>Про справність апарату і готовність до включення газодимозахисник зобов'язаний доповісти командирі ланки.</p> <p>Командир ланки особисто перевіряє показання манометрів апаратів газодимозахисників, запам'ятовує найменший тиск повітря в балоні і повідомляє його постовому на посту безпеки.</p> <p>Забороняється включатися в апарат без проведення його оперативної перевірки або при виявленні під час перевірки несправностей.</p> <p>Під час роботи в апаратах газодимозахисники ланки повинні слідкувати за показаннями манометрів.</p> <p>Кожний газодимозахисник зобов'язаний вміти виконувати розрахунок тривалості роботи в апараті.</p> <p>Виключення особового складу з апаратів проводиться за командою командира ланки «З апаратів – виключись!». По цій команді газодимозахисники, знявши каску, знімають маску і закривають вентиль балона.</p> <p>Споряджений та справний апарат при правильному включенні в нього забезпечує повну безпеку під час роботи. У випадку порушення нормальної роботи апарату газодимозахисник зобов'язаний доповісти про це командирі ланки та вжити заходів, що забезпечують роботу апарата до виходу ланки на чисте повітря.</p> <p>При виявленні несправності в апараті або поганому самопочутті газодимозахисник зобов'язаний негайно доповісти про це командирі ланки і діяти за його вказівкою.</p>	<p>Дати під запис.</p>
--	------------------------

4. Закріплення вивченого матеріалу – 2 хв.

Питання для закріплення:

- 1) Організація ГДЗС;
- 2) Обов'язки особового складу при роботі у ЗІЗОД;
- 3) Основні вимоги з питань безпеки праці під час роботи в ЗІЗОД.

5. Підбиття я підсумків – 3 хв.:

- вказати на питання, які вимагають підвищеної уваги;
- оголосити оцінки;
- відповісти на запитання.